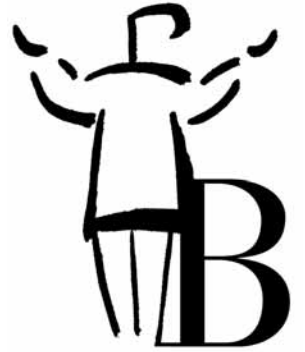

Ieder huisje heeft zijn... iconenhoekje

Lieve Wouters

Ter gelegenheid van de Week van Gebed voor de Eenheid (zie voorpagina) laten we in onze rubriek Jaar van het Gebed graag een stem uit de orthodoxe Kerk in België aan het woord. Bisschop Athenagoras van Sinope, alias Yves Peckstadt, legt uit hoe orthodoxe gelovigen tot gezamenlijk en persoonlijk gebed komen.

Bidden in orthodoxe Kerk

MONSEIGNEUR Athenagoras, bisschop van Sinope, heet van geboorte Yves Peckstadt en is Gentenaar. Met zijn wijding tot diaken en later priester in het orthodoxe aartsbisdom van België trad hij in 1989 in de voetsporen van zijn vader Ignace. Bijna drie jaar geleden werd toen nog archimandriet Athenagoras verkozen tot hulpbisschop van metropoliet Panteleimon, die als aartsbisschop van het oecumenische patriarchaat van Constantinopel de officiële vertegenwoordiger is van de orthodoxe Kerk in België.

Bij het betreden van zijn appartementje in Knokke-Heist, valt meteen het iconenhoekje op. Staand bidt de bisschop er dagelijks, net als andere gelovigen in de orthodoxe traditie dit doen. Maar wanneer we hem vragen naar het gebed in de orthodoxe traditie, noemt hij eerst het ge-

meenschappelijke gebed, met name het sacrament van de eucharistie, ook wel de liturgie van Johannes Chrysostomos genoemd. Deze heilige was patriarch van Constantinopel en oefende door zijn geschriften grote invloed uit in het begin van de vijfde eeuw.

„Liturgie is Grieks en betekent ‘werk van het volk’”, legt mgr. Athenagoras uit. „Het gebeurt wel heel respectvol, maar terzelfder tijd zie je tijdens de viering mensen aan en af lopen. Toen ik nog aartsdiaken was in Brussel, kende ik een taxichauffeur die tijdens zijn ritten even stopte aan de kerk om een kaars te ontsteken en de icoon te kussen. Tijdens de eucharistie is er de vrijheid om persoonlijk te bidden. Mee volgen op een blaadje is bij ons niet de gewoonte. Er gebeurt zoveel tegelijk, dat de mensen niet op hetzelfde moment op één ding geconcentreerd zijn.”

De liturgie van Chrysostomos opent met de uitnodiging Gods

Koninkrijk te betreden. Daarbij maakt de voorganger een kruisteken, het evangelie in de hand. De liturgie bestaat dan uit twee delen. Het eerste heet de liturgie van de catechumenen, waar nog niet gedoopte gelovigen bij aanwezig mogen zijn. Er worden psalmen, litanieën en voorbeden gezongen.

Ware Licht

Na de intocht van het evangelieboek volgt de hymne aan de drie-een God. De orthodoxe eucharistie kent maar twee lezingen (in plaats van drie in de katholieke), één uit Paulus of Handelingen, en één uit het evangelie. Uit het Oude Testament wordt enkel tijdens de vespers voorgelezen, nooit in de eucharistie. Na de homilie worden de catechumenen verzocht de kerk te verlaten. Het tweede deel van de liturgie is alleen bestemd voor gedoopten. Dat deel

begint met de intocht van de gaven. Cruciaal in dit deel is de epiclesse, de aanroeping. De celebrant smeekt namens de gemeenschap de heilige Geest af over het volk en over de gaven, die hier werkelijk getransformeerd worden tot bloed en lichaam van Christus.

Afsluiten gebeurt met de prachtige hymne: „Wij hebben het ware Licht aanschouwd, wij hebben de hemelse Geest ontvangen. Wij hebben het ware geloof gevonden. Wij aanbidden de heilige Drie-eenheid, want zij is onze redding.” Net als in de katholieke traditie klinkt dan de wegzending in vrede, terug naar de wereld.

De orthodoxe liturgie staat bol van symbolen en typische gebruiken. Eén daarvan is de zang, waarbij twee koren op elkaar inspelen (antifonie). Ook gebaren spelen een belangrijke rol. Bij de zegening houdt de priester duim en wijsvinger samen en de drie ande-

re vingers omhoog als teken voor de Drie-eenheid. Het volk beantwoordt met een eigen gebaar.

Naast de eucharistie als gemeenschappelijk gebed bleef ook een monastieke gebedsviering bewaard. In elke parochie in een orthodox land zoals Griekenland weerklinkt 's ochtends en 's avonds het getijdengebed. En vóór de zondagsviering worden nog de metten gebeden. Voor vastenvrijdagen is er een speciaal gemeenschappelijk gebed met de naam Akathist van de Moeder Gods. Akathist betekent 'gebed waarbij men niet gaat zitten'. Er zijn nog tal van andere gebeden, teveel om hier op te noemen. Misschien nog dit: op de woensdag van de Goede Week krijgen alle gelovigen de ziekenzalving. Die is dus niet alleen voor zwaar zieken weggelegd, maar dient om zich te behoeden tegen alle vormen van kwaad.

Heilige Geest

Laatst maar niet minst belangrijk: het persoonlijke gebed. We zeiden al dat orthodoxe gelovigen in de regel thuis een gebedshoekje hebben met iconen. Hier bidden ze staande en volgens een vast patroon dat begint met het afsmecken van de heilige Geest. Na het „Eer aan God” en het onzeverder volgen een reeks buigingen en kruistekens, waarna psalmen of kleine complete worden gebeden. Men kan dan ook eenvoudig de Schrift ter hand nemen.

„Heel populair is het Jezusgebed”, zegt mgr. Athenagoras. „Dat kun je op eender welk moment en om het even waar bidden. Het is de voortdurende aanroeping van Christus met behulp van een gebedssnoer uit wol met 33 of honderd knopen. In een Engels klooster wordt dit ook gemeenschappelijk gebeden en wel twee uur aan één stuk, 's ochtends en 's avonds. Door dit gebed kom je tot innerlijke rust. We noemen dat esychasme, God benaderen door niet-materiële energieën te ontdekken. Dat staat tegenover de meer katholieke tendens om God te benaderen via de rede.”

En mgr. Athenagoras besluit: „De orthodoxe geestelijke Serafim van Saros werd eens gevraagd wat de zin van het leven is. Hij antwoordde: 'Het ontvangen van de heilige Geest.' Dit staat inderdaad centraal in het orthodoxe bidden.”

Mgr. Athenagoras Peckstadt bij zijn iconenhoekje. Bij de iconen en kaars wordt staande gebeden. © Kristof Ghyselinck